

Nr 1.

Av fröken **Vinge**, angående viss ändring av § 55 riksdagsordningen.

Vid 1953 års riksdag väcktes i båda kamrarna likalydande motioner (I: 64 och II: 91) med begäran om viss ändring av riksdagsstadgan i syfte att underlätta för riksdagens ledamöter att väcka motioner i anledning av sådan framställning från något riksdagens verk, som kan föranleda beslut av riksdagen. Konstitutionsutskottet föreslog i anledning av motionerna i sitt utlåtande nr 8, vilket godkändes av riksdagen, vissa ändringar av §§ 21 och 28 riksdagsstadgan, varigenom motionernas syfte syntes kunna uppnås. Utskottet anförde därvid bl. a. följande:

»Enligt § 21 riksdagsstadgan föreligger skyldighet för utskott att till vardera kammarens talman ofördröjligen göra anmälan om framställning, som inkommit från något riksdagens verk. Det åligger därefter talmannen tillse, att anteckning om sådan anmälan verkställs å föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde. Dessa bestämmelser tillkommo som en följd av den motionsrätt i anledning av framställningar från riksdagens verk, som infördes i § 55 mom. 1 fjärde stycket riksdagsordningen i samband med 1949 års revision av riksdagens arbetsformer. Enligt detta stadgande i riksdagsordningen skall samma rätt gälla för väckande av motioner i anledning av framställningar från något riksdagens verk som för motioner i anledning av propositioner. Tiden för väckande av motion räknas därvid från den dag, då anmälan om framställningens ingivande delgives kammaren.

Till grund för de anförda, år 1949 antagna bestämmelserna låg det betänkande med förslag angående riksdagens arbetsformer (SOU 1947: 79), som avgavs år 1947 av särskilda, inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga. De sakkunniga anförde i denna fråga bl. a.

För närvarande sakna riksdagens ledamöter praktiskt taget möjlighet att väcka motioner i anledning av till utskott (i regel bankoutskottet) från riksdagens verk ingivna framställningar, som påkalla riksdagens beslut. Då detta synes vara en oförmlighet, föreslå vi att sådana framställningar skola anmälas av talmannen vid kammarplenum. Det skall därför åligga utskott att för anmälan i kamrarna till talmännen meddela sådana framställningar. De skola uppföras på föredragningslistan för den dag då de anmälas i kamrarna, så att de bliva kända av kammarledamöterna. Motion med anledning av sålunda anmäld framställning synes böra få avlämnas i samma ordning som motion i anledning av proposition. Motions-tiden skall löpa från den dag då framställningen till utskottet anmäles i kammaren.

I proposition (nr 244) till 1948 års riksdag med förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen förklarade föredragande departementschefen i fråga om motionsrätten i anledning av sådana framställningar från riksdagens verk att det av de sakkunniga framlagda förslaget borde genomföras.»

Av detta citat framgår, att såväl de sakkunniga och departementschefen som konstitutionsutskottet ansett, att samma rätt skall gälla för väckande av motioner i anledning av framställningar från något riksdagens verk som för motioner i anledning av propositioner.

Den 19 maj 1953 bordlades i kamrarna en anmälan från bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet från fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnats ett betänkande angående pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän jämte fullmäktiges förslag i ärendet. Den 29 maj beslöt båda kamrarna i enlighet med bankoutskottets memorial nr 30 att uppskjuta behandlingen av ifrågavarande ärende till höstsessionen. Då detta uppskivsbeslut fattades, hade den tid icke utgått, inom vilken motionsrätt i ärendet förelåg jämlikt § 55 riksdagsordningen.

På höstsessionens första dag avlämnades i andra kammaren en motion (nr 617) i anledning av ovannämnda till höstsessionen uppskjutna ärende. Då motionen följande dag skulle remitteras till utskott, förklarade sig talmannen icke kunna ställa proposition på remiss till utskott, enär han icke kunde finna att § 55 riksdagsordningen medgav motionsrätt under höstsession i anledning av en framställning från något riksdagens verk, vars behandling uppskjutits från vår- till höstsession. I den följande debatten framställdes icke något yrkande om proposition. Andra kammaren beslöt godkänna talmannens vägran att framställa proposition på remiss, och konstitutionsutskottet fick sålunda icke anledning att avgiva utlåtande jämlikt § 61 riksdagsstadgan över frågans stridighet eller enlighet med grundlagen.

Det synes emellertid vara nödvändigt att frågan om den rätta tolkningen av grundlagen i de delar, som reglerar ärendenas behandling under riksdagens höstsession bringas under konstitutionsutskottets prövning. Om utskottet därvid skulle finna, att riksdagsordningens lydelse icke överensstämmer med vad som allmänt anses vara dess andemening, bör utskottet framlägga erforderliga förslag till vilande grundlagsändring. Därvid torde i § 55 mom. 1 fjärde stycket riksdagsordningen orden »vad i andra stycket stadgas» böra utbytas mot »vad i andra och tredje styckena stadgas». Därjämte torde emellertid bestämmelser behöva införas i § 58 tredje stycket rörande uppskjutande till höstsession av behandlingen av framställning från något riksdagens verk.

På grund av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen ville till vidare grundlagsenlig behandling såsom vilande antaga sådana förslag till ändringar av riksdagsordningen, att det blir klart och otvetydigt att samma rätt skall gälla för väckande av motioner i anledning av framställningar från något riksdagens verk som i anledning av propositioner, samt att konstitutionsutskottet måtte utarbeta härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 13 januari 1954.

Margit Vinge.
